

Het is half zes in de morgen als ik word gehaald om voor de achtste-maal de nestkasten te gaan controleren in het Smitshuyzerbos van de stichting Goaisch Natuurreservaat. Met de auto rijden de heer de Later en ik naar de nieuwe rijksweg 27. In de bosrand zingt een gekraagde roodstaart en in de verte lacht een groene specht. Maar dan klinkt er opeens een veel krachtiger roep door het bos: tjuuu... tjuuu... tjuuu.! Een grote zwarte vogel vliegt in een golvende vlucht uit de bosrand, over de rijksweg en onder het viaduct door naar een ander bosvak. De zwarte specht! Voor mijn metgezel is het de eerste keer, dat hij deze vogel ziet. Zelf ken ik hem al enige jaren, o.a. broedend in de "Vuursche" en het Maartensdijkse bos.

We stappen uit de auto en lopen naar de Blokhut. Weer zingt een roodstaart. Verder horen we een geelgors, tuinfluiter en fitis... zingen. De ladder wordt gepakt en de nestkastcontrole kan beginnen.

Eerst een koelmees en in de tweede kast een urntjeswesp. Hoewel de kasten er eigenlijk voor de vogels hangen, laten we het papierachtige nestje van deze wespensoort, dat aan de deksel van de kast is bevestigd, ongestoord. In een andere kast vinden we een paar prachtig groen-blaauwe eitjes: het legsel van een gekraagde roodstaart. Direct dienen de zorgzame ouders zich aan. Maar we lopen alweer naar de volgende kast. En dan plotseling staan we stil! Roerloos kijken we voor ons uit. Een prachtige reebok wisselt door de eiken. Even zekert hij en dan verdwijnt hij langzaam in de dekking. Boven onze hoofden vliegen de bergeenden van en naar het Wasmeer. Onophoudelijk krijsen de meeuwen.

De nestkastcontrole wordt voortgezet. We zijn bij een kast waar een zwarte mees in zit. Gemakkelijk laat het meesje zich van het nest halen. Als de eieren geteld zijn, zetten we de vogel weer voorzichtich op het nest. Daksel dicht, hand even voor het vliegpat en de vogel blijft zitten. In de Douglass zingt een goudhantje, steeds geïnterumpd door een roodborstje. En terwijl ik zo mijn ogen door het bos laat dwalen zie ik een grote zwarte gestalte tegen een boomstam zitten.

Direkt waarschuw ik de Later: "Een zwarte specht, daar, tegen die den"! De ladder wordt neergelaid en we richten de kijkers op de specht. Hij blijkt niet alleen te zijn. Vlak bij hem zit er nog een, waarschijnlijk z'n "echtgenoot". Beide vogels gaan nu op de wicken. In een grote boeg vlieden ze om ons heen om elders weer op een boom naar te strijken. Ook wij gaan een stukje verder zitten. Het is inderdaad een paartje: het mannetje met een prachtig rode schedelkap en het wijfje met alleen een rood achterhoofd. Weer vliegen ze een stukje verder en wij verplaatsen ons dus ook maar weer. Nu zijn we getuige van een indrukwekkend schouwspel. Beide spechten zitten op dezelfde boom. Telkens slaan de koppen achterover en slaan de vogels met de vleugels tegen de stam. Soms wordt er even van boom gewisseld. Maar iedere keer weer de koppen ver naar achteren. Lange tijd kijken we zo naar deze timmerlieden, totdat ze achter een begroeiing van brunnus verdwijnen. In de verte klinkt nog de roep van de groene specht, terwijl vlak achter ons het "tjick" van zijn grote bonte collega klinkt. Bijna waren we vergeten dat we met de nestkastcontrole bezig waren. De ladder wordt weer opgepakt en onze inspectietocht langs de houten vogelwoningen zet zich voort.

Op het Jeneverpad kijken we naar de boompiepers. Zwijgend gaan ze de lucht in.

Met een aflopend "tjieuw....tjieuw....tjieuw..." keren ze weer op hun boom terug.
 Als we weer bij de Blokhut zijn horen we de geelgors. De ladder wordt weer opgehangen en nog lange tijd praten we over de baltsende zwarte spechten.

29 mei.

We gaan nog vroeger weg dan vorige week. Mevrouw de Wijs gaat ook mee. Als we in het bos zijn horen we de tuinfluiter, zwartkop en de fluiter zingen. Terwijl we op een stapel douglass-stammen van een kom warme koffie genieten komt er een zwarte mees vlak bij ons zitten. Hij is druk bezig een stukje wol uit elkaar te trekken. Het is bijzonder leuk dat vogels vaak zo dicht bij je komen zitten als je rustig gedraagt. Maar we hadden mevrouw de Wijs zwarte spechten beloofd en geen zwarte mezen. Als we in het gebied komen waar we ze de vorige week baltsend hebben gezien, zien en horen we aanvankelijk geen zwarte spechten. Doch we geven de moed niet op en na enige tijd wacht schalt het "truuu....truuu....truuu.." door het bos. Even later zien we de specht vliegen. De waarneming is slechts van korte duur, want spoedig vliegt hij weg. Als we een uur later bij het Jeneverpad zitten horen we de specht weer even. Ook horen we een goudvink. En dan komt boswachter Keuning er aan. Als hij ons ziet komt hij naar ons toe. Uiteraard wordt er over de zwarte specht gebabbeld. Hij beklagt zich erover dat in voorgaande jaren nesten van deze spechten door de jeugd zijn verstoord.

Hoewel ik de zwarte specht vrij regelmatig zie, blijf ik het toch een boeiende en geheimzinnige soort vinden. Deze en nog andere waarnemingen doen wij tijdens de nestkastcontroles. We hebben daar dan ook heel wat tijd voor nodig (soms 8 uur voor 60 kasten!)

E. P. Klomp

Zwarte specht
 (Dryocopus martius)

tek. E.P.Klomp